

מבשר טוב

לימוד זכות ישראל קודם תקיעת שופר

יום ב' דראש השנה

תשפ"ד

עיה"ק ירושלים תובב"א

א.

ענין תקיעות שופר נתבאר על פי הפסוק בתהילים (מז, ו) "עלה אלוקים בתרועה ה' בקול שופר", וכפי שפירש בו הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב צוקללה"ה ז"ע בספרו הק' קדושת לוי (לראש השנה), וזל"ק: "יבואר על פי דאיתא בתיקונים: בשעה שישראל תוקעים בשופר, ה' הולך מכסא דין לכסא רחמים. וזהו הרמז: 'עלה אלוקים בתרועה' - השם אלוקים שמורה על דין יש לו עליה. 'ה' בקול שופר', רוצה לומר, שנקרא ה' שמורה על רחמים, 'בקול שופר', בשעת תקיעת שופר", עכל"ק.

והדברים מבוארים להדיא במדרש (ויקרא רבה כט, ג): "יהודה ברבי נחמן פתח, 'עלה אלוקים בתרועה ה' בקול שופר'. בשעה שהקב"ה יושב ועולה על כסא דין, בדין הוא עולה, מאי טעם 'עלה אלוקים בתרועה'. ובשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה, עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים, דכתיב 'ה' בקול שופר', ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך עליהם מדת הדין לרחמים, אימתי בחדש השביעי", ע"כ.

ולפי זה הוא עתה זמן מוכשר וראוי לבקש רחמים על ישראל, כיון שעל ידי תקיעת שופר יעלה השי"ת על כסא הרחמים וישפיע עלינו טוב.

ב.

בספה"ק עבודת ישראל (אבות פ"ד מ"ז) כתב וזל"ק: "וכל בניך לימודי ה' (ישעיה נד, ג), שמלמדים להשם יתברך היאך ומה יתנהג עם בניו עם סגולו, ולבטל הגזירות רעות ולחדש גזירות טובות ישועות ונחמות", עכל"ק.

וכן הוא גם כן בספה"ק אור לשמים (פרשת פנחס), זל"ק: "עוד נראה לומר, דהנה כבוד אדמו"ר מרנא ורבנא מו"ה דוב בער זצללה"ה פירש הכתוב 'וכל בניך לימודי ה' (ישעיה נד, ג), כי הקב"ה גוזר והצדיק מבטל (מו"ק טז), והקב"ה עושה רצונם. וזה פירושו: 'וכל בניך' - הם הצדיקים, 'לימודי ה' - לומדים להשם יתברך כביכול, כך ע"ש רצוננו, עד כאן דבריו הקדושים".

ומוסיף שם בהמשך הדברים, וזה לשונו: "הגם שהכל טובות מאתו ית"ש אבל הצדיקים מבקשים מאתו ית"ש שיעשה עמנו טובות כרצוננו. ובזה פי' הפסוק (תהלים לג, כב) 'יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך', דהיינו שתתן לנו טובות וחסדים כאשר אנחנו רוצים, ודבר זה הוא תענוג ונחת רוח לפניו ית"ש", עכל"ק.

נתבאר, שרצון השי"ת הוא שילמדו אותו בני ישראל האיך להתנהג עימם ואיך להמליץ טוב עליהם ויש לו נחת רוח מזה.

וכן הוא גם בקשתינו ביום ראש השנה עצמו כדברי א"ז בספה"ק תולדות אדם זצוקללה"ה (לראש השנה) שזהו כוונת תוספת בקשת 'שנה מתוקה' יתר על 'שנה טובה' בעלמא, מפני שזה וודאי שהכל מאיתו הוא טוב אבל מבקשים על הרגשת טעם המתקנות, וזה לשון קודשו: "או יאמר 'שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה'. לכאורה למה ליה כפל הלשון, אם יהיה שנה טובה בודאי הוא מתוקה. אך באמת מצינו שלפעמים רעה הוא גם כן לטובה, ועל דרך מאמר נחום איש גם זו (תענית כא.) על הכל אמר 'גם זו לטובה'. לזאת אנו מתפללים שיהיה שנה טובה ומתוקה גם כן, שלא נצטרך עליו לומר 'גם זו לטובה', אלא שיהיה בעצמו טובה ומתוקה", עד כאן לשון קודשו.

ויסוד ושורש לבקש באופן זה, ולעשות נחת רוח ותענוג לפניו יתברך על ידי שנבקש על חסדים מגולים - וכפי שכתב באור לשמים הנ"ל - הוא על פי דברי חז"ל (בבא מציעא נט:): דתורה לא בשמים היא אלא כפי שפוסקין כאן בעולם הזה בבית דין של מטה, כך פוסקים בבית דין של מטה, ועל ישראל בעולם הזה מוטל חוב לפסוק ההלכה ולהורות דיני התורה לאבינו שבשמיים שמקיים כל התורה, וכנודע דין השולחן ערוך בהלכות כיבוד אב (יורה דעה סימן ר"מ ס"א) אופן הוראת דיני התורה לאביו, ואיני רוצה להאריך כעת.

ג.

בגמרא ברכות (לא:): מתואר השתלשלות העניינים בעלייתה של חנה אשת אלקנה עם בנה שמואל אחר שנגמל וכפי שקראנו בפרשת ההפטרה דאמש יום א' דראש השנה, ודרשו המקרא דכתיב (שמואל א' א' כ"ה) "וישחטו את הפר ויביאו את הנער אל עלי" מה בין שחיטת הפר להבאת שמואל אל עלי הכהן, "אלא אמר להן עלי קראו כהן ליתי ולשחוט, חזנהו שמואל דהוּו מהדרי בתר כהן למישחט, אמר להו, למה לכו לאהדורי בתר כהן למישחט, שחיטה בזר כשרה. אייתוהו לקמיה דעלי, אמר ליה מנא לך הא, אמר ליה מי כתיב ושחט הכהן, והקריבו הכהנים כתיב מקבלה ואילך מצות כהונה, מכאן לשחיטה שכשרה בזר. אמר ליה מימר שפיר קא אמרת, מיהו מורה הלכה בפני רבך את וכל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה. אתיא חנה וקא צוחה קמיה, אני האשה הנצבת עמכה בזה וגו', אמר לה שבקי לי דאענשיה ובעינא רחמי ויהיב לך רבא מיניה, אמרה ליה אל הנער הזה התפללתי", ע"כ.

והיינו שנתחייב שמואל מיתה על שהורה בפני רבו שאין צריך כהן לשחיטה כי מצוות כהנים רק מקבלת הדם והילך, אך חנה צווחה לפני עלי שלא יענישנו, ואמר לה עלי שיתפלל בעדה על בן אחר יותר טוב משמואל, אבל חנה פעלה בדבריה שלא הסכימה לבן אחר, כי אל הנער הזה התפללה ואותו ביקשה להשאיר.

ואף שהיה שמואל צדיק וגדול עד שדרשו עליו שהיה שקול כמשה ואהרן, ועלי הכהן ביקש לתת לחנה בן עוד יותר חשוב וגדול משמואל, אף על פי לא הסיכמה, מפני כי 'אל הנער הזה התפללתי'.

וביאור הענין שלא הסיכמה להחליף ולקבל בן יותר חשוב ומעולה משמואל, מפני שהשקיעה כל כוחותיה ותפילותיה דווקא על בן הזה שנולד, ואותו ילד שנולד מתוך התפילה והבכי והחיבור החזק שנתחברה בבקשת רחמים עליו, הוא היה אהוב עליה ביותר ואל הסיכמה להחליפו אף בבן חשוב יותר, מפני כי חיבורה והשקעתה לא יהיו בו כמו בבן שהשקיעה עליו בכיות ונתחברה בו ביותר. [ועל משקל דברי רש"י הק' בפרשת ויצא (בראשית ל, ח) על הפסוק "נפתולי אלוקים" שהפצרה והתפילה הם חיבור לדבר כמו צמיד פתיל, עיי"ש].

והנה עלתה לה לחנה והצליחה בתחנוניה לעלי הכהן שביטל את עונשו על שמואל, וצדקה בטענתה שעל הנער הזה דווקא התפללה ולא הסיכמה להחליף לבן אחר, אף חשוב יותר.

ועוד יש להוכיח הטענה שאסור להחליף את דור ישראל בדור אחר, ממה שאמר השי"ת למשה רבינו (שמות לב, י) אחר שחטאו ישראל בחטא העגל ואמר לו "ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול", והיינו שרצה השי"ת להחליף את ישראל בדור חדש שיצא מבטן משה רבינו ע"ה, וכדברי חז"ל שבכך ענה השי"ת והשקיט טענת משה רבינו שטען שהבטיח השי"ת לאבות הקדושים את קיום כלל ישראל, וענה השי"ת שגם משה עצמו הוא מזרע האבות ובכן יקיים הבטחתו לאבות על ידי דור חדש שיצא מבטן משה רבינו. ומבואר שלא רצה להחליפם בעם אחר שזה כבר נשבע שלא יחליפם ולא ימירם, אלא ביקש להביא דור אחר שיבוא דרך משה רבינו ע"ה.

ואף שיהיו דור חדש שיהיו יותר טובים וכדמשמע לשון 'גוי גדול' וכן במדרשים, אבל משה רבינו המשיך והתפלל על אותו דור עצמו שלא יכרתו, אף שהיה יכול להיות דור חדש ויותר טוב להשי"ת, ואכן הסכים עמו השי"ת כדכתיב (שם יד) "וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו", ומוכח שהסכים השי"ת שלא להחליפם בדור אחר אף שיהיו יותר טובים.

ד.

ושבו הראוני שכעין דבריי כבר נתנבאו כן שני נביאים בסגנון אחד, הלא הם הרה"ק בני יששכר צוקללה"ה בספרו מגיד תעלומה (עמ"ס ברכות שם) והגה"ק בעל בן איש חי בספרו עוד יוסף חי (פרשת תולדות) שכתבו לבאר מדוע באמת צדקה חנה להשאיר את שמואל ולקיימו עלי אדמות.

והרב בן איש חי מאריך שם באריכות גדולה שישועה שבאה על ידי תפילה ותחנונים יש לה קיום ונצחיות יותר מישועה שבאה על ידי ברכה או אמירה שפעלה בעת רצון של רגע אחד וכדומה.

וכדבר הזה מביא הבני יששכר שם בשם הרה"ק החוזה מלובלין צוקללה"ה שצדיק שפועל על ידי דיבורו שאומר יהא כך שונה מצדיק שפועל על ידי תפילה, כי על ידי תפילה יש לו קיום, אבל על ידי דיבור אינו תמיד דבר המתקיים.

ובזה מבארים שני הקדושים הנ"ל את עקשנותה של חנה להשאיר את שמואל כי עליו התפללה ביותר, ואם היה נולד רק בדיבור שהיה עולה בעת רצון בלא הרבות תפילה, לא היה לה טענה נגד ענישתו, אבל כיון שהתפללה עליו מאוד, מוכרח שיהא לו קיום והתמדה לאורך ימים, עד כאן תוכן דבריהם.

ובזה נמצא עוד יותר, שלא רק שאין מחליפים דבר טוב בדבר יותר טוב, אלא אף מטבע העולם הוא שדבר שהתפללו עליו ביותר והשקיעו בו רבות, מוכרח הוא לעמוד ולהתקיים לאורך ימים בהתמדה ואין הוא יכול כלל להיכחד קודם זמנו, ולכן באמת ניצחה חנה בטענתה, שכיון שהתפללה על שמואל רבות לכן נשאר בחיים ולא נענש על ידי עלי הכהן.

ה.

הנה נמצאנו מבררים הלכה והוראה, שאם יש דבר שהשקיעו בו והתפללו עליו, הרי אף שיש אופן ודרך להחליפו בדבר טוב יותר, אין עושים כן, כי החיבור וההשקעה שיש בדבר שהכניסו בו כוחות רבים, חשוב יותר.

והדברים אמורים על כלל ישראל בדור שפל וירוד כזה, שגברו בו פריצות וחוצפה, והפקרות נוראה שולטת בחוצות שלא היה כן מדור המבול, ואף בין ישראל נראה לכאורה שהם ירודים ושפלים עד למאוד, ואף ששלומי אמוני ישראל החרדים על דבר ה' משתדלים להחזיק ולקיים תורה ומצוות לפי דרגתם ששייך בתוך דור טמא ומבולבל כל כך, אבל עדיין יש מקום רב לומר שמא עדיף להחליפם ולקיים במקומם דור אחר במדרגות גבוהות יותר שיוכלו להחזיק איתן נגד פגעי הזמן שבדור שפל זה ולקיים תורה ומצוות מתוך מעלה עילאה ומדרגה גבוהה הרבה יותר, ואילו הדור הזה שאין בו כוחות כל כך שמא אין צריך לקיימו ולהחזיקו.

אבל מדברי הגמרא מוכח שההלכה אינה כך! אלא אם השקיעו תפילות וכוחות על ילד מסוים, אין מחליפין אותו באחר אף שיהא חשוב יותר. וכלל ישראל הם אויס'געבעטענע קינדער של דורי דורות של סבים וסבתות ואבות ואמהות שבכו והשקיעו מיטב תפילתם והפצרתם על דור זה דווקא, עליהם בכו ועליהם התפללו והשקיעו ונתחברו לילדים אלה ולדור זה! ועל אף שפלותו הנוראה של הדור שהיו יכולים להיות במעלה רבה יותר, מבואר כאן מדברי הגמרא שאין להחליפם ואין להענישם! כי עליהם התפללו כל הדורות ועליהם ביקשו והשקיעו תפילות ותחנונים, ולכן הם חשובים יותר להחזיקם ולקיימם בטובה בתוך הדור השפל והנורא הזה, שעל כל פנים יוכלו להחזיק ולהתקיים בטובה רבה.

ובכן, אבי שבשמים כך כתוב בתורה!

אף שאפשר להביא דור טוב יותר במעלות גדולות ולדרוש ממנו להתנהג באופן מוצלח יותר, מבואר בהסכמת עלי לבקשתה של חנה שאמרה 'אל הנער הזה התפללתי' דווקא הזה שבו השקיעה מיטב תפילתה וכוחותיה! כמו כן מבקשים אנו 'אל הדור הזה התפללתי'! הדור הזה שהשקיעו בו דורות של תפילות ובכיות של אבות ואמהות, עליהם אנו מבקשים! אותם לרומם ולהם לתת טובה וברכה רבה! בתוך שפלותם ועל אף שאינן במעלה גבוהה שהיה יכול להיות, אף על פי כן על דור זה אנו מבקשים! כי בו השקיעו כל הדורות והם באו לעולם מתוך התפילות וההשקעות של כל הדורות אותם צריך לרחם ולרומם!

ותרחם על ישראל על הדור הזה על אף מצבו השפל! ותתן להם דייקא שנת חיים ושלוש ופרנסה טובה וילדים טובים שילכו בדרך הישר בתוך כל הטומאה ומצב שפלות הדור! כי על הדור הזה התפללו כל הדורות והם בניך רחומיך שהשקיעו בהם ומהם דווקא ציפו שיתעלו ויצליחו!

ודור זה שכל כך השקיעו בו תפילות רבות כאמור, מוכרח להיות שיעמוד איתן ברוחניות ובגשמיות, כאשר הבאנו דברי הספה"ק לעיל שדברים הבאים על ידי תפילה ותחנונים רבים, יש להם קיום ונצחיות איתנה, ואי אפשר לבטלם, ולכן צריך אתה להעמיד ולקיים את כלל ישראל לאורך ימים!

וכמו כן כשם שהתפללו עד כה בכל הדורות על ילדי הנולדים בדור הזה דייקא, כן תרחם ותושיע עליהם שתקבל תחינתם על המשכיות הדור, ויוכלו להביא עוד ילדים שימשיכו את קיום דור יקר זה שהתחננו עליו אבות ואמהות בכל הדורות!

וברצונך תרום קרננו - תרומם קרן ישראל עתה בעת תקיעת הקרן שאתה יושב על כסא רחמים ומתגלה הרחמנות על ישראל, ראה נא בענים ובשפלות מצבם בדור נמוך כזה, ולהם תתן כח להתרומם ולהצליח בתוך כל שפלות הדור! כי דייקא הם אשר התחננו עליהם שהם יצליחו ואין אנו צריכים לדור אחר מרומם יותר, אלא תרומם אותם עצמם ותתן להם רחמים וחסדים מגולים, וטובות מתוקות בהרגשת מתיקותם בכל ענייניהם ברוחניות ובגשמיות, עדי נזכה לשמוע קול שופרו של משיח בביאת גואל צדק במהרה בימנו, אמן.

לקבלת הגליון מידי שבוע למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com